حرف قطعی

مواضع جمهوری اسلامی ایران در خصوص تحریم و برجام

رهبر انقلاب در سخنرانی تلویزیونی ۱۹ دی درباره گمانه‌زنی‌ها و مباحث جاری در فضای سیاسی کشور پیرامون رفتار جمهوری اسلامی در قبال برجام و وظایفِ آمریکا در این خصوص، گفتند «ما هیچ اصراری نداریم، هیچ عجله‌ای نداریم که آمریکا به برجام برگردد؛ اصلاً مسئله‌ی ما این نیست که آمریکا به برجام برگردد یا برنگردد. آنچه مطالبه‌ی منطقی ما و مطالبه‌ی عقلانی ما است، رفع تحریمها است؛ این حقّ غصب‌شده‌ی ملّت ایران است.» این جملات مواضعی بود که رهبر انقلاب آن را به عنوان «سخن پایانی و قطعی» جمهوری اسلامی اعلام کردند. به همین مناسبت پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR پرونده‌ی «حرف قطعی» را درباره‌ی موضع جمهوری اسلامی در زمینه‌ی تحریم‌ها و برجام منتشر می‌کند. در این پرونده با اعضای هیئت نظارت بر اجرای برجام، مسئولان ارشد کشور، منصوبان و مشاوران رهبر معظم انقلاب گفت‌وگو شده است. دکتر محمدجواد ظریف، دکتر محمدباقر قالیباف، دکتر علی‌اکبر ولایتی، دکتر علی لاریجانی، دکتر سعید جلیلی، دکتر علی‌اکبر صالحی و دکتر کمال خرازی، مواضع جمهوری اسلامی را در این زمینه تبیین کرده‌اند.

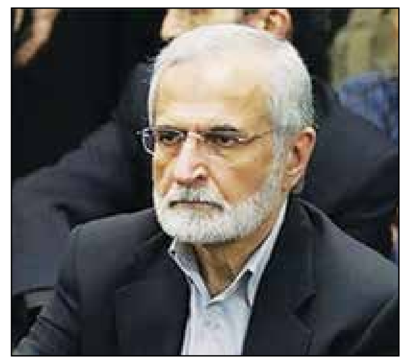

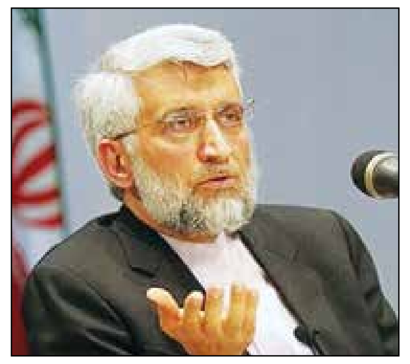

آفتاب یزد ـ رضا بردستانی: همواره در بیشتر تحلیل‌ها و بررسی آن چه عیان‌تر از همه بوده، مواضع مختلف از سوی مقامات جمهوری اسلامی ایران است مسئله‌ای که در برهه‌هایی حتی هزینه زایی نیز کرده است و اما پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR پرونده‌ی «حرف قطعی» را درباره‌ی موضع جمهوری اسلامی در زمینه‌ی تحریم‌ها و برجام منتشر کرده است اقدامی خوب و قابل تقدیر که می‌تواند نویدبخش هماهنگی، هماوایی و همصدایی مسئولان در پرونده ی هسته‌ای نیز تلقی شود و غربی‌ها به خودی خود«دکترین جمهوری اسلامی» در قبال مذاکرات هسته‌ای و مسئله ی اصلی یعنی «تحریم»ها را در همین پرونده مشاهده و دریافت کنند.

بررسی تحریم‌ها و برجام در گفتگو با محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه؛

فقط امضاء کافی نیست، ایران باید اثر لغو تحریم را حس کند

گزیده‌ای از نظرات ظریف در «پرونده حرف قطعی»:

■ بازگشت آمریکا به برجام در شرایط کنونی کفایت نمی‌کند

ـ آمریکایی‌ها بعد از اینکه از برجام خارج شدند، هم تحریم‌های گذشته را برگرداندند و هم اینکه با عناوین جدید تحریم‌ها را دشوارتر کردند. لذا صرف بازگشت آمریکا به برجام در شرایط کنونی کفایت نمی‌کند. به‌خاطر اینکه برجام در شرایطی مذاکره شد که نوع دیگری از تحریم‌ها علیه ایران مطرح بود و رفع آن تحریم‌ها در داخل برجام تشریح شد؛ یعنی هدف برجام هم این بود که آن تحریم‌ها را بردارد. امروز برای اینکه آن شرایط فراهم بشود، صرفاً بازگشت به برجام برای آمریکا کافی نیست، بلکه باید تحریم‌ها را بردارد یعنی نه اینکه بگوید مثلاً من عین کلمات برجام را اجرا می‌کنم. ترامپ در این چهار سال تلاش کرد که برجام را از محتوا تهی بکند و تحریم‌هایی را تحمیل بکند که اگر آمریکا به برجام برگردد هم آن تحریم‌ها کماکان باقی بماند. مثـلاً بانک مرکزی و وزارت نفت ما را از تحریم‌های تحت عنوان هســته‌ای خارج کردند و با عنوان تروریســم تحریم کردند. اصلا عناوین و نحوه‌ی انتصاب تحریم‌ها را هم عوض کردند.

■ موضوع بازگشت آمریکا به برجام یک مسئله ثانوی است

ـ رهبر انقلاب همین فرمایشات در سخنرانی اخیرشان را به ما نیز فرموده بودند و ما هم بر اســاس آگاهی‌ای که از دیدگاه ایشان داشتیم از مدت‌ها قبل اعلام کردیم آنچه که باید آمریکا انجام بدهد، انجام وظیفه‌هایی است که چهار سال از آن تخطّی کــرده و اوّل از همه بایــد آن کار را انجام بدهد. هرچند اوباما هم خیلی با تعهد به وظایف خودش عمل نکرد؛ امّا در چهار سال گذشته، هدف ترامپ نابودکردن برجام بود. آمریکا اوّل باید تعهداتش را انجام بدهد، بعد موضوع بازگشت آمریکا به برجام یک مسئله‌ی ثانوی است. موضوع اصلی این است که روابط اقتصادی ما با کشورها عادی بشود. اگر به برجام و قطعنامه‌ی ۲۲۳۱ نگاه کنید، تعهدی که آنجا وجود داشته دروافع عادی‌سازی روابط اقتصادی ایران با دنیا بوده که به‌دلیل تحریم‌های آمریکا و اتحادیه‌ی اروپا و به‌دلیل تبعیت بســیاری از آمریکا، بدون هیچ منطق قانونی‌ای غیرعادی شده بود و در این چهار سال هم با فشارهایی که ترامپ آورد این وضعیت ادامه پیدا کرد. لذا خواست رهبر انقلاب، مسئولین کشور و مذاکره‌کنندگان همین است که مهم‌ترین اولویت، برداشته‌شدن تحریم‌هاست. بعد از آن بحث ورود آمریکا به برجام مورد توجه قرار می‌گیرد.

■ ایران باید بتواند نفت بفروشد

ـ گام‌های عملی این است که باید روابط اقتصادی ایران با جهان عادی بشود؛ یعنی حل و فصل تمام اقداماتی که آمریکا کرده و باعث‌شده رابطه‌ی اقتصادی با ایران را محدود بکند. ما با آمریکا کاری نداریم. امّا اگر بخواهیم وارد جزئیات بشــویم، باید محدودیت‌هایی که برای فروش نفت ایران ایجاد کردند را بردارند. نفت ایران مشتری دارد، ولی آمریکایی‌ها با روش‌های زورمندانه و فشار مانع شدند که مشتری‌ها نفت ایران را خریداری کنند. خب این هم باید متوقف بشود. باید روابط بانکی ما به حالت اوّلیه برگردد. باید قراردادهایی که ما داشتیم با شرکت‌های مختلف اجرایی بشود. باید طرف‌های مختلف کارگزاری‌های بانکی ما به حالت اوّل برگردند. مشکلاتی که برای حمل‌ونقل و بیمه‌ی ما بوده باید برگردانند.

■ شرط لازم برگشت آمریکا به برجام؛ شرط کافی رفع همه تحریم ها

ـ آنچه که در ضمیمه‌ی دوم برجام هست تأکید بر آثار اقدامات دارد. نه فقط اینکه آقای بایدن یک متنی را امضاء بکند. امضاء ضروری اســت، امّا این فقط شرط لازم اســت. شرط کافی این است که ما آثار اقدامات آمریکا را ببینیم. هم در برجام، هم در بحث تعهدات اتحادیه‌ی اروپا و هم در بحث تعهدات آمریکا مطرح و تأکید شده است. حرفی که ما در چهار سال گذشته به اروپایی‌ها زدیم این است که درست است شما یکسری امضاء کردید و یک رشته تحریم‌ها را برداشتید، امّا مردم ایران اثری نمی‌بینند. الآن مردم ایران می‌بینند که شــرکت‌های اروپایی ایران را ترک کردند. این‌ها اثراتی است که ما باید ببینیم.

■ آمریکا باید ضرر و زیان خود از خروج از برجام را بپردازد

ـ باید مشخص باشد که برجام مثل یک در گردان نیست که شما از یک طرف وارد و از طرف دیگر خارج بشــوید. بالاخره روابط بین‌الملل قاعده دارد. اقدامات آمریکا باعث خسارت بر مردم ایران شده و حتماً در مراحل بعدی موضوعاتی که مورد نظر ما هست برخی سوءاستفاده‌هایی است که شاید انجام بدهند و همین‌طور جلوگیری از تکرار اقدامی است که آمریکا کرد. ما نباید فراموش کنیم که پنجاه شرکت چینی هم توسط آقای ترامپ در چهار سال گذشته تحریم شدند و شرکای ما ضربه و ضرر دیدند. این ضررها هم باید جبران بشود.

■ بازگشت آمریکا به برجام بدون رفع تحریم‌ها بی‌فایده است

ـ بعد از قطعنامه‌ی ۲۲۳۱، حضور آمریکا در برجام تنها در صورتی مفید اســت که مزایای اقتصادی برای ایران داشته باشد. هدف جمهوری اسلامی از حضور آمریکا در برجام با ۲۲۳۱ محقق شــده؛ یعنی قطعنامه‌ها لغو شدند. الآن آمریکا می‌تواند این امتیاز را با واردشدن به برجام دوباره به دست بیاورد و این امتیازی نیست که به ما می‌دهد، بلکه امتیازی اســت که برای خودش به دست می‌آورد که بر اجرای برجام می‌تواند نظارت بکند.لذا بازگشــت آمریکا به برجام بدون برداشتن تحریم‌ها نه‌تنها منفعتی برای ما ندارد، بلکه منفعت صرف برای آمریکاست.

■ وقتی مصوبه‌ی مجلس تبدیل به قانون شد، همه تابع قانونیم

ـ ما یک روندی را بعد از خروج آمریکا از برجام شــروع کردیم و دو دور این روند را نهایی کردیم. در آذرماه ۹۷ به اروپایی‌ها نامه نوشتیم و گفتیم ما تا حالا دو دوره به شما فرصت دادیم، (از اردیبهشت ۹۷ تا آذر ۹۷، بیش از شش ماه) اگر الآن راهی پیدا نکنید ما شروع به اجرای حقمان در ماده‌ی ۳۶ می‌کنیم. شش ماه دیگر هم فرصت پیدا کردند تا نزدیک به اردیبهشــت ۹۸ که از آن زمان ما شروع کردیم و اقدامات خودمان را در پنج مرحله اجرایی کردیم. این پنج مرحله را هم با هماهنگی هیئت عالی نظارت بر برجام که بر اساس دستور رهبر انقلاب بعد از پذیرش برجام عملیاتی شده بود طراحی و اجرایی کردیم و در مرحله‌ی پنجم اعلام کردیم که به جز نظارت آژانس ما هیچ محدودیت دیگری از برجام را قبول نداریم. آن‌ها نه‌تنها به عهدشان وفا نکردند، بلکه تخلف هم کردند. البته ما همواره اعلام کردیم که می‌توانیم در صورت اجرای تعهدات طرف مقابل با توجه به اینکه کشور قانون‌مداری هستیم و به عهدمان وفا می‌کنیم، به تعهداتمان برمی‌گردیم. لذا این اقدام از اردیبهشت ۹۸ شروع شد و در پنج مرحله پیش رفت. مرحله‌ی آخرش در اواخر سال ۹۸ بود و ما رسماً به اعضای برجام اعلام کردیم که دیگر ما تعهدی نسبت به محدودیت‌های هسته‌ای‌مان نداریم؛ یعنی ما همان زمان هم می‌توانستیم غنی‌سازی ۲۰ درصد را اجرا بکنیم و امکانش را هم داشتیم، کمااینکه با فاصله‌ی بسیار اندکی از مصوبه‌ی مجلس این کار انجام شد. امّا دولت در مورد مصوبه‌ی مجلس نظرات متفاوتی داشت و ما آن نظرات را ابراز کردیم، ولی وقتی مصوبه‌ی مجلس تبدیل به قانون شد، همه تابع قانونیم. اصلی که ما را هدایت می‌کند قانون است. همان زمانی که مصوبه‌ی مجلس تصویب شد، من در یک اجلاس بین‌المللی که به‌صورت وبینار شرکت می‌کردم، اعلام کردم که اگر مراحل قانونی این مصوبه طی بشود ما آن را اجرا می‌کنیم. وقتی هم مراحل قانونی طی شد، ما اجرا را شروع کردیم. در اجلاس وزرای ۱+۴، من به‌صراحت گفتم شما ادعا می‌کنید که کشورهای دموکراتیکی هستید، چطور از ایران می‌خواهید که مهم‌ترین اصل دموکراسی که رعایت نظراتِ نمایندگان مردم هست را عمل نکنیم؟

■ فرمایشات عمومی و خصوصی رهبر انقلاب یکی است

همان‌طور که عرض کردم فرمایشــات عمومی و خصوصی رهبر انقلاب یکی است. لذا به ما قبلاً هم دســتور داده بودند و ما هم بر اســاس ارشــادات ایشان سیاست بیانیه در برابر بیانیه، امضاء در برابر امضاء، اجرا در برابر اجرا را انجام دادیم. اگر آن‌ها می‌خواهند به برجام برگردند و تعهداتشان را انجام دادند، ما هم تعهداتمان را انجام می‌دهیم. اگر آقای بایدن دستور اجرایی امضاء بکند، ما هم امضاء می‌کنیم. هر وقت اجرا کردند ما هم اجرا می‌کنیم. این مراحلی است که کاملاً مشخص تدوین‌شده و فقط هم دستوری نیســت. این آمریکاست که خارج‌شده و باید تعهداتش را انجام بدهد. همان‌طور هم که رهبر انقلاب فرمودند بازگشت به برجام اصل نیست، اجرای تعهدات اصل است.

■ هفت رئیس‌جمهور آمریکا سعی کردند بر ایران فشار بیاورند، ولی شکست خوردند

ـ در چهار ســالِ گذشــته یک بار دیگر ثابت شد که فشــار بر ایران کار نمی‌کند. آمریکایی‌ها واقعاً فکر می‌کردند فشــاری که در دوره‌های گذشته بر ایران واردشده، کافی نبوده و عنوان آن را فشــار حداکثری گذاشــتند. خیال می‌کردند اگر فشار حداکثری بیاورند تأثیر می‌گذارد. اگر خاطرتان باشد در اردیبهشت ۹۷ که از برجام خارج شدند، پیش‌بینی آقای بولتون، مشاور امنیت ملی وقت آقای ترامپ این بود که ایران نمی‌تواند چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب را برگزار کند. خب دیدند که مردم ما با صلابت نه‌تنها چهلم که چهل‌ویکمین و چهل‌ودومین سالگرد پیروزی را هم برگزار کردند و در آینده ان‌شــاءالله برگزار می‌کنند. شهید بزرگوار ما سردار سلیمانی را با بُزدلانه‌ترین روش در نیمه‌ی شب در یک اتومبیل غیرجنگی به‌وسیله‌ی پهپاد زدند که نشان‌دهنده‌ی بُزدلی بود و شرم ابدی برای ترامپ شد؛ ولی بعد از این خسارت عظیم، کماکان مقاومت سربلند ایستاده و ادامه می‌دهد.تاکنون هفت رئیس‌جمهور آمریکا ســعی کردند بر ایران فشار بیاورند، ولی شکست خوردند. امروز همه‌ی دنیا می‌گوید سیاست فشار حداکثری نه‌تنها شکست خورد، بلکه شکست فجیعی خورد.

■ برجام هسته‌ای است نه موشکی!

ـ به‌هیچ‌وجه حق ندارند موضوع جدیدی مطرح کنند. اوّلاً موضوع برجام موضوع هسته‌ای ایران بود و موشکی ربطی به این نداشت و اگر قطعنامه‌ی شورای امنیت هم اشــاره‌ای به موشکی کرده بود، به موشک دارای کلاهک هسته‌ای اشاره کرده بود. وقتی ایران سلاح هسته‌ای نداشته باشد، موشک دارای کلاهک هسته‌ای هم دیگــر معنی نمی‌دهد. لذا اصلاً موضوعیت نــدارد، ضمن اینکه خط قرمز ما هم اســت. ثانیاً طرف‌های برجام که ســالانه بالای صد میلیارد دلار سلاح به منطقه می‌فروختند، در موقعیتی نبودند که به ایران بگویند شما ابزار دفاعی‌ات را از دست بده. وقتی آن‌ها این بحث را مطرح می‌کردند ما علاوه بر اینکه می‌گفتیم موشک ربطی به برجام ندارد، می‌گفتیم آیا شما حاضرید فروش تسلیحاتتان به منطقه را متوقف کنید؟ آیا کشــورهای منطقه حاضرند هزینه‌ی نظامی‌شان را به هزینه‌ی نظامی ایران برسانند؟

■ دوباره مذاکره نخواهیم کرد

ـ اروپایی‌هــا و آمریکایی‌ها باید بدانند ما موضوعی را که یــک بار مذاکره و توافق کردیم، دوباره مذاکره نخواهیم کرد. قاعده‌ی مذاکره این نیست. آن‌ها باید سیاست زیاده‌خواهی را کنار بگذارند. اگر با دیگران می‌توانند مذاکره کنند، بروند از نو مذاکره کنند. آمریکایی‌ها یک اصطلاحی دارند که می‌گویند آنچه مال من اســت که مال من اســت، ولی آنچه مال تو است قابل مذاکره اســت. اگر این قاعده را با دیگران به‌کار می‌برند باید این نکته را متوجه باشند که چنین قاعده‌ای را با ایران به‌عنوان قدیمی‌ترین ملت جهان هیچ‌گاه نمی‌توانند انجام بدهند.

دکتر علی اکبر ولایتی، مشاور رهبر انقلاب در امور بین‌الملل:

اگر آمریکا می‌خواهد به برجام برگردد، شرطش برداشتن تحریم‌ها است

گزیده‌ای از نظرات ولایتی در «پرونده حرف قطعی»:

■ نگاه آمریکا به برجام موقتی و مقطعی بود

ـ آمریکایی‌ها در این مســئله پیشتاز بودند و به ما پیشنهاد دادند اگر فعالیت‌های صلح‌آمیز هســته‌ای‌تان را محدود کنید، ما هم تحریم‌ها را برمی‌داریم. ما در همان مهلتی که مقرر بود و با ۱+۵ تعهد کرده بودیم، این کار را انجام دادیم و هیچ تأخیری هم نداشــتیم؛ امّا در طرف مقابل آمریکایی‌ها به‌صورت مقطعی بعضی از تحریم‌ها را برمی‌داشــتند و در فاصله‌های کوتاهی تمدید می‌کردند؛ یعنی از اوّل بنای این را داشتند که کار موقتی انجام بدهند که اگر یک مرتبه قطع کردند، موجب شگفتی و تعجب نشود. دولت قبلی آمریکا که رفت و دولت بعدی آمد، اصلاً به این تعهد پایبند نبود. ببینید هر دولتی که در آمریکا روی کار باشد اگر تعهدی بکند، برای دولت‌های بعدی الزام‌آور است. این‌طور نیست که هر دولتی تعهد خاص خودش را داشته باشد. بنابراین ما تعهدات را انجام دادیم، ولی آن‌ها به عهدی کردند و طبیعی است که اگر می‌خواهند برگردند باید تحریم‌هایی که تعهد داشتند را بردارند.

■ هیچ اصرار و عجله‌ای نداریم که آمریکا به برجام برگردد

ـ مــا هیچ اصرار و عجله‌ای نداریم که آمریــکا برگردد؛ امّا اگر می‌خواهد برگردد شــرایطی دارد که مهم‌ترینش این است که تحریم‌ها را بردارد و معلوم بشود که دولت جدید به تعهدات برجام پایبند است؛ یعنی اعلام کند و رئیس‌جمهور آمریکا هم متعهد شــود. در نوبت اوّل مقرر بود که آقای اوباما رئیس‌جمهور وقت تعهد بدهد و شــرط رهبر معظّم انقلاب هــم این بود که رئیس‌جمهور آمریکا مکتوب بنویسد که بعداً نتواند کتمان کند. البته گفتند قول شفاهی ما کافی است و رهبر معظم انقلاب هم به این راضی نبودند و متأســفانه قول شــفاهی شد و بعد هم به قول شفاهی‌شــان عمل نکردند. لذا اگر آمریکا بخواهد به برجام برگردد، باید تحریم‌ها را پایان دهد و البته ما اصراری نداریم به این برگشت، می‌خواهد برگردد، می‌خواهد برنگردد. اگر می‌خواهند برگردند باید شرایط مورد نظر که شرایط کاملاً معقولی است را انجام بدهند و کوتاهی‌های گذشته را جبران کنند. کوتاهی‌های گذشته هم این بود که نه‌تنها تحریم‌ها را برنداشتند، بلکه تحریم‌ها را اضافه کردند و این خلاف تعهدی است که انجام دادند. لذا به طرف‌های مقابل حق بدهند که به تعهد آمریکایی‌ها شــک کنند و بعد هم کارهایی که رئیس‌جمهور یا دولت در آمریکا انجام می‌دهد یا در هر کشور دیگری، دولت بعدی ملزم است که تعهدات قبلی را انجام بدهد.

■ ما به تأثیرات علمی و پزشکی هسته‌ای نیاز داریم

ـ ما به تأثیرات علمی و پزشکی هســته‌ای نیاز داریم و بــرای این هم به اورانیوم غنی‌شده‌ی ۲۰ درصد احتیاج است. سال‌ها پیش وقتی رآکتور تهران تأسیس شد، نیاز به غنی‌سازی ۲۰ درصد داشت و ما از آرژانتین می‌خریدیم که آرژانتین دیگر به ما نفروخت. لذا دانشمندان هسته‌ای ما با درایت و کفایت توانستند ۲۰ درصد را تهیه کنند که مورد نیاز فعالیت‌های تشخیصی و درمانی پزشکی است و این اقدام هم از موارد بسیار ارزشمند مجلس و دولت بود و کاملاً قانونی است.ما تعهد نداریم مواردی که مربوط به کاربرد صلح‌آمیز و پزشکی هسته‌ای است را انجام ندهیم. لذا کار بسیار خوبی بود و نشــان‌دهنده‌ی این است که ایران هر زمانی تصمیم بگیرد غنی‌سازی بالاتری انجام بدهد، به‌راحتی می‌تواند اقدام نماید.

■ حق داریم از مزایای صلح‌آمیز هسته‌ای استفاده کنیم

ـ هر دولتی که عضو ان.پی.تی باشد، حق دارد از مزایای صلح‌آمیز هسته‌ای استفاده کند. صنعت هســته‌ای یک صنعت مادر است و حدوداً به پانصد رشته‌ی صنعتی و علمی مرتبط اســت. هیچ کشوری نمی‌تواند در عصر حاضر خودش را از استفاده‌ی صلح‌آمیز انرژی اتمی محروم کند. دیر یا زود سوخت‌های فسیلی تمام می‌شود و ما برای تولید برق و انرژی و برای پیشبرد کارهای صنعتی و علمی‌مان نیاز به استفاده از ظرفیت‌های هسته‌ای داریم. اگر قرار باشد جمهوری اسلامی ایران در این زمینه خودکفا نباشد، آن‌وقت تحت فشار دارندگان انرژی هسته‌ای قرار می‌گیرد. البته ایران هم حتماً زیر بار این موضوع نمی‌رود و با اســتقلالش مغایرت دارد. دیگران نشان دادند که به تعهداتشان پایبند نیستند، لذا ما حتماً نیاز داریم که از مزایای صلح‌آمیز هسته‌ای استفاده کنیم.

■ از ابتدا به مکانیسم ماشه راضی نبودیم

ـ آنچه که رهبر معظّم انقلاب مشخص کردند، به برخی از آنِ عمل شد و به برخی از آن عمل نشد. به هر حال اگر آن شروط انجام شده بود، حتماً این سیر وقایع در رابطه با فعالیت‌های هسته‌ای به‌گونه‌ی دیگری رقم می‌خورد. البته ایشان فرموده بودند که رئیس‌جمهور آمریکا امضاء کند و حتی رهبر معظم انقلابِ از اوّل با قضیه‌ی مکانیسم ماشه راضی نبودند و خلاف‌نظر ایشان انجام شد. حتماً در صورت برگزاری مذاکرات بعدی باید این مکانیسم به‌عنوان یک اصل غیرمنطقی کنار گذاشته شود.

دکتر محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی و از اعضای هیئت نظارت بر اجرای برجام:

بدون «رفع تحریم» فلسفه اصلی برجام تحقق پیدا نکرد

گزیده‌ای از نظرات قالیباف در «پرونده حرف قطعی»:

■ می خواهند در بخش هسته‌ای پیشرفت نکنیم

دشمنان خارجی ما و در رأس آنها آمریکا و رژیم صهیونیستی از این پیشرفت علمی ما نگران بودند، البته در ســایر مسیرهای پیشرفت علمی ما نمی‌توانستند خیلی بهانه‌جویی کنند ولی در بخش انرژی هســته‌ای بهانه‌جویی کردند. فشــار آوردند، تحریم کردند و مُدام تهدید می‌کنند و... تا رسیدیم به موضوع برجام. برجام آمد چه کاری انجام دهد؟ برجام آمد تا اولا به تهمت‌هایی که رژیم صهیونیستی و آمریکا به ما می‌زدند پاسخ دهد و رفع ابهام کند از برنامه هسته‌ای صلح آمیز ایران، و دوم اینکه تحریم‌های ناحق، ناجوانمردانه و غیرانسانی و غیرقانونی که آمریکا وضع کرده را رفع کند. در حقیقت فلسفه‌ی اصلی برجام رفع همه تحریم‌هایی بود که آنها ایجاد کرده بودند که عمدتا در سیستم‌های نفتی و بانکی بود. البته ترامپ با یک امضا همه‌ی توافقات را برهم زد که نشــان‌دهنده‌ی این است که آنها چطور قلدرمآبانه و خلاف قوانین بین‌المللی رفتار می‌کنند و حتی تحریم‌های بیشتری هم اعمال کردند. وقتی برجام باید هر تحریمی را به طور کامل بردارد و منتفی کند حال اگر چنین کاری را انجام ندهد پس دیگر چه فلسفه‌ی وجودی‌ای می‌تواند داشته باشد؟

■ تحریم‌ها هیچ گاه برداشته نشد

اولین چیزی که باید شفاف شود این است که جمهوری اسلامی در چارچوب برجام به تعهدات خود عمل کرد، ولی آمریکا و کشورهای اروپایی به تعهدات خودشان عمل نکردند. در حقیقت آمریکا و اروپا نسبت به تعهد خود در برجام کوتاهی کردند. حتی در دوره‌ای کــه اوباما و دموکرات‌ها بودند که توافق هم کردند تا تحریم‌ها را بردارند ولی در عمل چنین کاری انجام نشد. یعنی روی کاغذ و در بُعد حقوقی توافق شد ولی حتی در دولت اوباما در عمل هیچ توافقی صورت نگرفت. بنده خاطرم هســت وقتی گفتند چرا تحریم‌ها را برنداشتید، چرا مبادلات تجاری و بانکی شروع نمی‌شود، جان کری گفت ما مانع نیستیم و به عبارتی اعتراف کرد که تحریم‌ها در عمل برداشته نشده است. این یعنی صرفا روی کاغذ و به صورت شکلی و با ظاهری حقوقی اتفاقی افتاده ولی نتیجه درپی نداشت.

■ برگشت آمریکا به برجام برای ما و ملت ما موضوعیت ندارد

ـ برگشت آمریکا به برجام برای ما و ملت ما موضوعیت ندارد. چرا موضوعیت ندارد؟ چون برای ما فی‌النفســه موضوع برجام رفع تحریم است. به هرحال آمریکا خود از برجام بیرون رفته و تحریم اضافه بر برجام به ملت ما تحمیل کرده و به تعهدات خود بر اساس موضوعاتی که در برجام بوده عمل نکرده است. اگر آمریکا به برجام بازگردد می‌خواهد چه کاری انجام دهد؟ اول اینکه آمریکا مکلف اســت تحریم‌هایی که با خروج از برجام وضع کرده است را لغو کرده و به تعهداتی که در برجام عمل نکرده بر اساس تعهداتِ برجام عمل کند. وقتی ما می‌گوییم لغو تحریم‌ها به صورت عملی انجام شــود منظور این است که ما به صورت روشن در حوزه‌ی اقتصادی به صورت عادی و روان کارمان را انجام دهیم، نفتمان را صادر کنیم، و سایر صادرات و واردات را انجام دهیم. سیستم بانکی بتواند به طور معمول کار خود را انجام دهد، دارایی‌ها و نقدینگی‌هایی که ما در کشورهای مختلف داریم که فعلا امکان جابجایی آن را نداریم آزاد بشــوند. این اقدامات باید به صورت عملی اتفاق بیفتد و ملت، مردم و سیستم اقتصادی ما این را در عمل ببینند ولی اگر آنها بخواهند باز هم روی کاغذ بیاورند که ما تحریم‌ها را لغو کردیم ولی این اتفاق در عمل نیفتد، این مد نظر ما نیست. این موانع را آمریکایی‌ها ایجاد کرده‌اند و باید خودشان این مانع را برطرف کنند که این کار انجام شود و این خواسته‌ی روشنی است. وقتی می‌گوییم رفع تحریم‌ها به صورت عملی اتفاق بیفتد اینگونه است وگرنه در دوره‌ی اوباما و جان کری دیدیم که امضا شد، ما به تعهد خود عمل کردیم و آنها هم روی کاغذ به تعهد خودشان عمل کردند ولی ما حتی نمی‌توانستیم دارو وارد کنیم.

■ تعهد در برابر تعهد

ـ بحث ۲۰ درصد در چارچوب طرح راهبردیِ رفع تحریم بود که در مجلس به عنوان قانون تصویب و ابلاغ شد و الان در آن چارچوب این بحث‌ها مطرح می‌شود. چرا این اتفاق افتاد؟ روشن است، بنا بود هر دو طرف متناظرِ هم به تعهداتشان عمل کنند، ما به همه‌ی تعهدات خود عمل کردیم، اما آنها نه تنها به تعهدات خود عمل نکردند بلکه توقعات و درخواست‌های بیشتر مانند بحث موشکی، بحث منطقه را هم از ما مطالبه کردند.اگر کمی با ظرافت به این موضوع نگاه کنیم می‌بینیم آنها در برجام از روز اول به دنبال این نبودند که به تعهدات خود در بحث هسته‌ای عمل کنند؛ در حقیقت آنها در برجام هم صداقت نشان ندادند. اینکه ما می‌گوییم رفتار آمریکایی‌ها صداقت نداشت مربوط به همین بود، در واقع آمریکا تلاش کرد خواسته‌های خودش را دنبال کند. ما به دنبال رفع تحریم بودیم آنها به دنبال خواسته‌ای غیر از این بحث بودند. آنها گفتند جلوی کار هسته‌ای را گرفتیم حال یک گام جلوتر بگذاریم و جلوی تحرکات ایران در قدرت منطقه‌ای شدنش را بگیریم که آمریکا بتواند امنیت اسرائیل را برقرار کند، هژمونی خودش را بگذارد و بهتر بتواند منطقه را چپاول کند. همان طور که رهبر انقلاب فرمودند هدف آنها دامن زدن به موضوعاتی مانند اختلاف‌انگیزی در امت اسلامی مانند ایجاد داعش بود و از همه زشت‌تر و بدتر اینکه بخواهند در قدرت دفاعی ما را خلع سلاح کند. کدام کشور، کدام ملت و کدام جامعه می‌پذیرد که توان دفاعی خود را معامله کند؟ آیا کسی می‌تواند عزت، قدرت دفاعی و حیثیت خودش را معامله کند؟ اینها خواسته‌ی آمریکایی بود.

■ به دشمن نمی‌توان اعتماد کرد

همه‌ی این اتفاقات که در برجام افتاد به نظر من یک چیز را خیلی روشن و شفاف کرد و آن این است که به دشمن نمی‌شود اعتماد کرد. دشمن به دنبال منافع خودش است. ما به دنبال دشمن‌سازی و دشمن‌تراشی نیستیم. دشمن به کسی می‌گوییم که وقتــی تاریخ خودمان را نگاه می‌کنیم چه قبل از انقــلاب و چه بعد از انقلاب دشمنی‌اش با ملت ما روشن است. حتی در موضوع هسته‌ای هم که ما شروع کردیم به مذاکره با آمریکا و به توافق برجام هم رســیدیم دیدیم چگونه اینها عهدشکنی کردند و به تعهدات خود عمل نکردند. حتی دولتشان که عوض شد پشت پا زد به همه‌ی توافقات و همه‌ی آنها را به هم زد.

■ بی اثر کردن تحریم‌ها مهم‌تر از رفع تحریم ها

ـ ما اینقدر که به رفع تحریم توجه کردیم به بی‌اثر کردن تحریم توجه نکردیم. ما در رفع تحریم می‌خواهیم که نفت صادر کنیم. خب ما الان نفت صادر کنیم، اولا نفت برای ما یک مزیت اســت، یک نعمت است ولی در اقتصاد ما به گونه‌ای عمل شده که این به یک نقمت و نقطه ضعف برای ما تبدیل شده است. الان دشمن با نفت ما را تهدید می‌کند. ولی شما نگاه کنید؛ اگر براساس همین بودجه ۱۴۰۰ مثلا ۲۰۰ میلیون بشکه در طول یکسال مالی بخواهیم نفت صادر کنیم درآمد آن چند ده هزار میلیارد تومان می‌شود. اگر تحریم‌ها رفع شود و همه‌ی نفتی که می‌خواهیم را صادر کنیم و همه‌ی پولش هم برای ما برگردد، جمع آن می‌شود حداکثر حدود ۱۸۰ هزار میلیارد تومان. این درحالی اســت که بودجه‌ی ۱۴۰۰ منهای بودجه‌ی شرکت‌ها، نزدیک به هزار و دویست میلیارد تومان است. خب، این درآمد نفتی که بعد از رفع احتمالی تحریم حاصل می‌شود چه سهمی در کیک اقتصاد ما دارد؟ سهم نفت خام از اقتصاد ایران زیر ۲۰ درصد است.

■ رهایی از اقتصاد نفتی یعنی خنثی‌سازی تحریم ها

ـ اولا بتوانیم تولید را افزایش دهیم و دوم اینکه بتوانیم از داشته‌ها و درآمدهایمان درست استفاده کنیم. لذا اینجا است که می‌گویم سوء مدیریت ضربه‌هایی بیش از تحریم به ما زده است. البته ما واقعا از این گردنه‌ی سخت عبور کرده‌ایم. بدین معنی که به هرحال روزی آنها صادرات نفت ما را به عددی کم و پایین رساندند، ولی الان مــا این قابلیت را پیدا کرده‌ایم که در همه‌ی این زمینه‌ها صادرات را انجام دهیم و اقتصاد کشور روز به روز در این بخش ان شاءالله بهتر خواهد شد و بودجه‌ی ۱۴۰۰ را با همین نگاه خواهیم بست. رفع تحریم را با قانون رفع تحریم دنبال می‌کنیم و بی‌اثر کردن تحریم را با سند بودجه‌ی ۱۴۰۰ و ان‌شاءالله با برنامه‌ی هفتم که بلافاصله در سال ۱۴۰۰ تنظیم خواهد شد.

بررسی تحریم‌ها و برجام در گفتگو دکتر علی لاریجانی؛

تدریجی عمل کردن نفعی ندارد؛ تحریم‌ها باید یکجا برداشته شود

گزیده‌ای از نظرات لاریجانی در «پرونده حرف قطعی»:

■ ظاهر و باطن مشاجرات هسته ای، دانش هسته‌ای است

ـ مسئله‌ی هسته‌ای از سال‌های پیش با ماجراجویی که آمریکایی‌ها به‌وجود آوردند، یک ظاهر و یک باطنی دارد. ظاهرش همین مشاجراتی است که آن‌ها راه انداختند. به بهانه‌ی اینکه ایران دنبال سلاح هسته‌ای است آژانس را جلو انداختند، ولی اصلش یک تصمیم سیاسی و زورمندانه بود. امّا باطنش این بود که مسئله‌ی هسته‌ای چند وجهی است. وجه اوّلش، جنبه‌ی فنی و مسئله‌ی دانش هسته‌ای است که این دانش مثل سایرِ دانش‌ها نیست و جزو دانش‌های پیشرو است و استفاده‌های متنوعی دارد. خب تسلّط ایران به این دانش جایگاه ایران را متفاوت می‌کرد. وجه دومش، مسئله‌ی اقتصادی است. غربی‌ها با این ماجراجویی دنبال این بودند که ایران را از نظر اقتصادی تحت فشار قرار بدهند. وجه سومش، جنبه‌ی منطقه‌ای است. آن‌ها در حرف‌هایشان می‌گویند که شما دنبال بحث هسته‌ای بودید، چرا دنبال بحث‌های موشکی و منطقه هستید؛ چون خود موضوع هسته‌ای، لبه‌ی قدرت دارد. لذا این‌ها موضوع اصلی‌شان قدرت ایران است. وجه سیاسی هم دارد.

■ بدعهدی آمریکایی‌ها از زمان اوباما شروع شد

ـ ایــن نکته‌ای که رهبر انقلاب چندینِ بار فرمودند که آمریکایی‌ها از همان ابتدای برجام درست عمل نکردند، حرف کاملاً صحیحی است؛ یعنی زمان اوباما در مقام اجرا این‌ها درست عمل نکردند و همه‌ی بخش‌ها را عملی نکردند. همان موقع هم بخش خزانه‌داری‌شان که باید بسترها را فراهم می‌کرد، پیغام‌هایی در پشت صحنه می‌داد که با ایران قرارداد نبندید، منتها زمان ترامپ یک قدری شفاف‌تر شد؛ امّا موضع ایران این بود که تحریم‌های آن‌ها خلاف تعهدشان بود. واقعاً هم خلاف تعهدشان بود و باید عکسش عمل می‌کردند. حالا این‌ها می‌گویند شرایط ما عوض شده، ولی اوّلین مسئله این است که اگر شرایط عوض شده، خب تحریم‌ها را بردارید و همان کارهای خلافــی که علیه ایران کردید را برگردانید تا مطابق نظرتان ایران هم به تعهداتش عمــل کند. به نظر من اگر تحریم‌ها را برندارند، نمی‌توانند به برجام برگردند؛ چون این‌ها خودشان گفتند و در متن برجام هم هست که می‌گویند ما متعهد می‌شویم تحریم‌ها را برداریم. اروپایی‌ها هم که الآن جزء برجام هستند، به‌خاطر این است که مخالف رفتار آمریکا هستند. اینکه در عمل کاری نکردند بحث دیگری است، ولی در ظاهر می‌گویند ما مخالف تحریم‌هاییم. تحریم‌های آمریکا صددرصد خلاف تعهدشان استِ و نمی‌توانند برگردند. این حرف که بگویند ما برمی‌گردیم، بعد مذاکره می‌کنیم اصلاً مقبول نیست. برگشت آن‌ها منوط به این است که به تعهداتشان عمل کنند، کمااینکه ما به تعهداتمان عمل کردیم.

■ باید در گفت‌وگوی دیپلماتیک هشیار باشیم

ـ مسئله‌ی سیاســت یک وجهش قدرت است. ممکن اســت شما در دیپلماسی یک گفت‌وگویی داشــته باشــید، ولی اگر آن لبه‌ی دیگر قدرت را نداشته باشید، دیپلماســی‌تان درست پیش نمی‌رود. هدف آن‌ها این است که وجوه قدرت شما را بگیرند تا در دیپلماسی نتوانی کار را پیش ببری. همان‌طور که عرض کردم، باطن مسئله‌ی هسته‌ای یک وجهش قدرت است که می‌خواهند آن را قیچی کنند. ما باید به این توجه داشته باشیم؛ یعنی اگر می‌خواهیم در هسته‌ای کارمان جلو برود باید آن رویه‌ی قدرتمان را داشته باشیم. این به نفع امنیت ملی کشور هم هست. برای اینکه خیلی مطلب روشــن‌تر بشود رفتار آژانس را ببینید، به‌محض اینکه توافق سیاسی با قدرت‌ها می‌شــود، آژانس آرام می‌شود و به‌محض اینکه توافق سیاسی نمی‌شود، دوباره خروش می‌کند. پس وجه اصلی این مســئله حقوقی نیست و سیاسی است. در وجه سیاسی حتماً ابزار قدرت مهم است. اینکه روی موشکی حرف می‌زنند، اولاً زیاده‌خواهی است و اصلاً ربطی به آن‌ها ندارد. ثانیاً ما باید در گفت‌وگوی دیپلماتیک به‌طور عام حتماً هشــیار باشیم. همیشه ایران عَلمدار گفت‌وگو بوده ولی بحث این است که نباید ابزار قدرت را از بین برد و نباید حرکت تولید دانش کُند شود. به نظر من این نکته‌ی خیلی مهمی است و در توافق هسته‌ای هم تحقیق و توسعه نباید محدود می‌شد و نشد. تمام توافق این بود که شرایط اقتصادی کشور را تغییر بدهد. اگر آن‌ها ابزارهای قدرت را از ما بگیرند، چه خاصیتی دارد که ما توافقی داشته باشیم.

■ با یک شکلات نمی‌توانند ایران را فریب دهند

اصلش این اســت که تحریم‌ها باید برداشته بشود. در این تردید نیست و اگر انجام ندهند نمی‌توانند عضو بشوند؛ چون تعهدشان را انجام ندادند. اینکه چگونه باید انجام بشــود، خودش یک نقشه‌ی راه می‌خواهد و اگر فکر کنند که مثلا با یک شکلات می‌توانند ایران را فریب دهند، ناهشیاری‌شــان است. ایران هم پای این ایستاده و می‌گوید باید شــما جدای خسارتی که از نظر اقتصادی به ما وارد کردید، حداقلش تحریم‌ها را بردارید. بعدش جزو ۱+۵ می‌آیید و آنجا بقیه‌ی بحث‌ها انجام می‌شود. البته این‌ها واقعاً در این مدت به ایران خسارت زدند؛ یعنی این‌طور نیست که بدون خســارت بوده باشد، ولی این نیاز به بحث دارد. اگر این بحث را کسی قبول نکند، معنی‌اش این است که این‌ها می‌خواهند با یک کار شکلی، چند تا تحریم مقامات را بردارند و بعد بیایند بگویند بقیه‌اش به مذاکره مربوط است. این به ضرر ماست و اصلاً ما نمی‌توانیم در این زمینه مذاکره بکنیم.

■ یکی از تعهدات غنی‌سازی ۲۰ درصدی بود

ـ از مدت‌ها پیش یک اصلی در موضوع هسته‌ای مطرح بود و بحث می‌شد که ما باید رفتارمان رفتار متوازنی باشد. یک زمانی براساس گفت‌وگوها و تعهدات، یک توافقی صورت‌گرفته که بخش زیادی از این توافقات مستقیماً یا به‌صورت غیرمستقیم تحقق پیدا نمی‌کنند، ولی ما همچنان پایبند باشیم. از یک سال‌ونیم پیش این بحث جدی‌تر مطرح شد که ما باید گام‌به‌گام تعهداتمان را در مقابل کارهای آن‌ها کاهش بدهیم که یکی از آن تعهدات احیاء غنی‌سازی ۲۰ درصد بود و تعداد سانتریفیوژهایمان و تولید مواد غنیِ شده‌مان باید تغییر پیدا کند یا سانتریفیوژهای نسل جدیدمان را نصب کنیم که قبلاً تعهد کرده بودیم در سال‌های خاصی این را انجام بدهیم. این‌ها تصمیم‌گیری و ابلاغ شد و در چهار یا پنج‌گام بنا بود انجام شود. این قانونی هم که مجلس تصویب کرد تا حدی به همین مسیر نزدیک بود.

■ ابزارهای قدرت متنوع است

ـ ابزار قدرت برای جمهوری اســلامی و ملت ایران متنوع اســت. یک بخش در حوزه‌ی هسته‌ای است، یک بخش هم مربوط به وضع اقتصادی و شرایط منطقه‌ای و رفتار مردم با حکومت و مشارکتشان در مسائل سیاسی و پشتیبانی‌شان از حکومت است. این‌ها همه‌شان ابزار قدرت‌اند و مهم هم هستند. رهبر انقلاب بارها فرموده‌اند اصل را بر مشارکت مردم در انتخابات بگذارید و این واقعاً وزن جامعه‌ی ما را از نظر قدرت بالا می‌برد. این را باید حس بکنیم. مسائل اقتصادی هم هست و در این نباید تردید کرد. اگر وضع اقتصادی کشــوری نامطلوب باشد، ابزار قدرت قوی هم ندارد. منتها در بُعد اقتصادی یک اشکال در آن‌ها وجود داشت که واقعاً به تعهدشان عمل نکردند و یک اشکالاتی هم در خود ساختار داخلی ما بود؛ یعنی ظرفیت‌های بسیار زیاد اقتصادی در داخل کشــور هست که اینها بالفعل نشده بود. به‌خاطر اینکه در دولت‌های مختلف جنس وارد می‌کردند. سیســتم دیوان کشوری ما هم اشکالاتی واقعاً دارد. وقتی تحریم شدیم، به بخش‌های تولید داخل رجوع شد. تا این استعدادها شــکوفا نشود ابزار قدرت شما قوی نمی‌شود. درست است که الآن فشار روی مردم به وجود آمده، ولی از این طرف مقدار زیادی که ما از خارج وارد می‌کردیم در داخل دارد تولید می‌شود. این دیگر برنمی‌گردد و یک روش شده است.

■ مسئله‌ی هسته‌ای جزو مقدورات استراتژیک کشور است

ـ اولاً مسئله‌ی هسته‌ای جزو مقدورات استراتژیک کشور و جزو شئون رهبری است. بنابراین اگر رهبر انقلاب در این قضیه نظر می‌دهند، اقتضای قانون اساسی است که در این مسائل نظر نهایی را ایشان باید بدهند؛ یعنی نظر شورای‌عالی امنیت ملی باید به تأیید رهبری برسد. پس بجا و لازم است. ثانیاً مسئله‌ی هسته‌ای مثل معاملات و تجارت معمولی نیست و موضوع بسیار پیچیده‌ای است. ثالثاً راجع به این موضوعات جلسات مختلف در سطوح مختلف خدمت رهبر انقلاب برگزار شده و راجع به این‌ها بحث شده است. در اینجا لازم است این نکته را بگویم؛ با تجربه‌ی بیست‌ساله‌ای که من در این مسائل در جلسات مختلف دارم، کسی که واقعاً از حقوق ملت با تعقل و دقت کافی صیانت و مراقبت می‌کند و زمینه‌های مناسب‌سازی در این جلسات را انجام می‌دهد، رهبر انقلاب هستند. ایشان واقعاً در شرایط سخت هم از حقوق مردم صیانت کردند و هم راه را به بن‌بســت نکشــاندند. یکی از مسائلی که رهبر انقلاب همیشه تأکید می‌کردند این بود که این عَلَم مذاکره باید در دستتان باشد؛ یعنی ما در شرایطی که حتی می‌خواستیم یک زنجیره [سانتریفیوژ] را درست کنیم، عَلَم مذاکره را زمین نگذاشتیم؛ حتی گاهی ما مسائل داخلی داشتیم که نمی‌شد به سادگی حل کرد و ایشان در این حال هم این نظر را داشتند.

■ مراوده‌ی خارجی مهم است

ـ یک ظرفیت بزرگی داریم که جوان‌ها و افراد با استعداد می‌توانند هم رشد اقتصادی ایجاد بکنند، هــم در یک جاهاییِ که ما نیاز به خارج داریم، حداقل نیازمان را کم کنند. یک وقتی می‌گوییم ما اصلاً به مراوده‌ی خارجی نیاز نداریم. این حرف، حرف دقیقی نیست؛ چون شما هرچقدر هم در داخل تولید کنید، تولیدتان را باید با خارج مبادله کنید که ثروت ایجاد بشود. به نظر من باید قبول کرد که مراوده‌ی خارجی مهم است. بنابراین ابزارش هم مهم است و باید تحریم برداشته شود؛ چون در تحریم بانک‌ها نمی‌توانند کار بکنند و در مراوده‌ی خارجی مشکل ایجاد می‌شود. اصل این است که ما روی استقلال اقتصادی خودمان کار را کنیم و برای استقلال اقتصادی احتیاج به مراوده‌ی خارجی هم داریم و برای اینکه مراوده‌ی خارجی‌مان شکل بگیرد، باید تحریم‌ها برداشته بشود.

■ اقتصاد سالم یعنی رسیدن به اهداف عالیه ی حکومت

ـ شهید مطهری در کتاب اقتصادشان یک نکته‌ای دارند که شاید قدری کم به آن توجه کردیم. ایشــان می‌گوید برای اینکه ما به اهداف عالیه‌ی حکومت برسیم باید حتماً از یک اقتصاد سالم برخوردار باشیم و اگر حکومتی اقتصاد سالم نداشته باشد هر چند هم اهداف عالیه‌ای داشته باشد، در حکومت به آن نمی‌رسد و اقتصاد سالم باید یک اقتصاد زاینده و ثروت‌زا باشد. ما باید به استقلال اقتصادی مثل استقلال‌های دیگر توجه کنیم. این نکته در قانون اساسی ما هم هست. گاهی تصور می‌شود که استقلال اقتصادی معنی‌اش این است که ما درهایمان را روی کشورهای دیگر ببندیم. این تصور غلطی اســت. استقلال اقتصادی این است که نتوانند به شما زور بگویند. درون‌زایی اقتصاد هم خیلی مهم است و باید قبول کنیم که ظرفیت درون‌زایی ما فعلیت پیدا نکرده است؛ چون ما کشور نفتی هستیم و پول زیاد نفت را خرج امور جاری کردیم و در کار تحقیقاتی و دانشگاهی ثروت‌زایی را مبنا قرار ندادیم؛ چون پول نفت را به وزارت صنایع، وزارت کار، دانشگاه‌ها و... می‌دهیم. نه تولید ما به دانشگاه متصل می‌شود، نه دانشگاه از نظر اداره‌ی خودش لزومی می‌بیند به تولید وصل شود، ولی به‌صورت طبیعی باید به هم متصل شــوند و نیازمند هم باشند. این مشکل از آنجاست. لذا راحت حکومت‌کردن به این معنا نیست که یک پول بادآورده‌ای را خرج کنیم تا این دوره‌ی چهارساله تمام شود. این مشکلی است که در دوره‌های مختلف وجود داشته است.

■ آمریکایی‌ها سوداگر هستند

ـ ترامــپ یک نیش‌تری به این بدنــه زد. یک چیزی در این بدنه وجود دارد؛ یعنی بدون هیچ چیز که نمی‌شود این مسئله به وجود بیاید. ارسطو یک حرف مهمی دارد که می‌گوید مشکلاتی که برای مجموعه‌ای به وجود می‌آید تا در داخل این مشکل نباشد، عامل خارجی به تنهایی نمی‌تواند آن را ایجاد کند. همیشه یک مشکل داخلی هست. به هر حال هفتاد میلیون رأی آورد و اگر بگوییم او مجنون بوده، ولی آن هفتاد میلیون نفر که مجنون نبودند. پس یک چیزی را داشت دنبال می‌کرد و یک حِقدی نسبت به ساختار حکومت و بی‌عدالتی‌ها و مشکلات داشتند که یک پایگاهی درست کرده بود. اگر کسی خوب به ریشه‌های مسائل آمریکا و تئوری‌ای که در سیاست آنجا حاکم است نگاه کند، آمریکایی‌ها بیشتر سوداگرند. این نتیجه‌ی فایده‌گرایی است؛ یعنی همه چیز تبدیل به نقدکردن فایده می‌شود. این یک مشکلاتی ایجاد می‌کند که در بین متفکرین غربی هم مطرح است. لذا این حرف وجه اصلی‌اش برمی‌گردد به بستری که آنجا وجود دارد؛ ولی این آدم بی‌تأثیر نبوده است.

بررسی تحریم‌ها و برجام در گفتگو با دکتر سعید جلیلی:

چرا بازگشت آمریکا به برجام بدون رفع تحریم‌ها ضرر دارد؟

گزیده‌ای از نظرات جلیلی در «پرونده حرف قطعی»:

■ نه تعلیق نه توقف؛ تحریم‌ها با رفع شود

ـ کسی که روند موضوعات مربوط به برجام و تحریم‌ها و مسائل هسته‌ای را به‌ویژه یکی دو دهه‌ی اخیر دنبال کرده باشد، شاید به این موضوع اذعان کند که این جمله، جمله‌ای است که بسیار دقیق هست و می‌تواند کمک کند به اینکه کشور هزینه‌های ســنگینی را نپردازد. این جمله چیست؟ ایشان فرمودند ما عجله‌ای برای برگشت آمریکا به برجام نداریم. آن چیزی که برای ما مهم هســت و موضوعیت دارد رفع تحریم‌هاست نه برجام؛ چون برجام یک وسیله‌ای بود برای اینکه تحریم‌ها رفع بشود. هدف چیز دیگری بود؛ هدف رفع تحریم‌ها بود. باز این را هم من توجه بدهم. ایشان به‌صراحت فرمودند باید تحریم‌ها برداشته شود. باز این متفاوت است با اینکه تحریم‌ها متوقف بشــود یا تحریم‌ها تعلیق بشود. از اوّل هم در برجام همین را ایشان مطالبه داشتند. فرمودند تحریم‌ها باید رفع و برداشته بشود. خب باید ببینیم چه روندی طی شد. بحث مهمی است که آیا این هدفی که از ابتدا هدف‌گذاری شده بود که تحریم‌ها لغو و برطرف بشود آیا در برجام این شد یا نشد؟ و بحث دیگر اینکه بعد از تصویب و اجرای برجام، این کار انجام شد؟ الآن در چه شرایطی هستیم و چه شرایطی برای ما مطلوب است؟ چون بالاخره هدف ما رفع تحریم‌هاست و چیزهای دیگر که برای ما موضوعیت ندارد. ما که نرفتیم مثلاً برجام را انجام بدهیم تا برای خودمان محدودیت مثلاً در فعالیت‌های هسته‌ای‌مان ایجاد کنیم. اگر آن‌ها هم به هر دلیلی پذیرفته شد برای این بود که تحریم‌ها برطرف بشود.

■ برجام نه اصالت داشت نه مطلوبیت

ـ اینکه شما بیایی فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای را محدود کنی که مطلوبیت ندارد. حتی سخت است برای کشور، امّا برای چه پذیرفتند؟ برای اینکه یک‌سری تحریم‌ها رفع بشود. لذا این بسیار مهم است که ببینیم که الآن ما در چه شرایطی هستیم. شرایط امروزمان را اگر بخواهم من تمثیل کنم، مثل این اســت که در یک سناریوی خیلی خوش‌بینانه امروز اگر این رئیس‌جمهور منتخب آمریکا که بیان می‌شود فرضاً می‌خواهد متفاوت با ترامپ عمل کند، اگر امروز بگوید من به برجام برمی‌گردم و بعد بگوید همه‌ی تعهدات آمریکا را هم انجام می‌دهم و برگردد به برجام و بگوید هیچ پیش‌شرطی هم نمی‌گذارم، خب چه شرایطی پیش می‌آید؟ آقا فرمودند نه، باید تحریم‌ها رفع بشود، برگشت به برجام به تنهایی موضوعیت ندارد، بلکه باید تحریم‌ها رفع بشود.

■ ۷۵۱ تحریم +۸۰۲ تحریم

ـ ببینید وقتی که ترامپ از برجام خارج شد تا امروز حداقل این است که ۲۷۱شخص و ۲۵۹ نهــاد ایران را تحریم کــرد. این‌ها مال همین دوره‌ی خروج آمریکا از برجام اســت. ۳۳ هواپیما و ۱۱ کشــتی ما را هم تحریم کرد. ۳۶ شــخص و ۱۳۹ نهاد خارجی مثل شرکت‌ها و بانک‌ها را هم به‌خاطر روابط اقتصادی با ایران تحریمِ کرد که مجموع این‌ها ۷۵۱ تحریم می‌شود. علاوه‌ی بر این‌ها ۸۰۲ تحریمی که قبلاً بود و قرار بود طبق برجام به‌اصطلاح لغو بشوند، آن‌ها را هم دوباره برگرداند؛ یعنی یک چیزی نزدیک به ۱۵۰۰ تحریم الآن نسبت به افراد و اشخاص و کشتی‌ها و هواپیماهای ما توسط آمریکا صورت گرفته که مجموعه‌ای از این تحریم‌هاست. سیستم بانکی هم جزو همین‌هاســت، وقتی ما می‌گوییم که ۲۷۱ شخص یا ۲۵۹ نهاد ایرانی یکی از آن‌ها بانک مرکزی شماســت؛ یعنی تمام سیستم مالی شما. خیلی از بانک‌های ما جزء تحریم‌هایی اســت که در این دوره انجام شده. آن وقت نکته‌اش این است که گفته می‌شود خب برمی‌گردد به برجام و همه‌ی این‌ها هم رفع می‌شود. ما می‌گوییم همین نکته مهم است، اگر برمی‌گردد برای ما برگشتنش مهم نیست، بلکه رفع این تحریم‌ها مهم است.

■ بیشتر تحریم‌ها غیرهسته‌ای است

ـ اصلاً عمده تحریم‌ها غیرهســـته‌ای اســت؛ یعنی تمام این چیزهایی که پراکنده ایجادکرده این برچســب‌ها، برچسب‌های غیرهسته‌ای اســت. برگشت بدون رفع تحریم‌ها می‌شــود برجام یک طرفه؛ یعنی شــما باید تعهدات را انجام بدهی و او هم تحریم‌هایش را می‌خواهد حفظ کند. برای همین شما می‌بینید وقتی برنامه‌ی صد روزه بایدن مطرح شد، اسمی از برجام در آن نبود. چون می‌گوید من عجله‌ای ندارم. خب حالا شما بیا. حتی اگر روز اوّل هم به برجام برگردد، می‌گوید خب این‌ها که شناســه‌های دیگری دارد! این است که آن هوشمندی و دقت نظر رهبر معظم انقلاب را نشان می‌دهد.

■ کل تحریم‌ها مشخصا تحریم نفتی و بانکی

ـ اولاً اینکه کل تحریم‌ها باید برطرف بشود؛ چون ما معتقدیم که این تحریم‌ها ظالمانه و غلط است. خود اینها می‌گویند ترامپ آدم به‌اصطلاح نسنجیده و نفهمی است که این کارها را کرد، خب باید همه‌ی این‌ها را رفع کنند. مشخصاً دو تحریم مهمی که وجود دارد یکی تحریم بانکی و یکی تحریم نفتی است که الآن دولت مدعی است من می‌خواهم دو میلیون‌وسیصد هزار بشکه نفت بفروشم. آیا این دو میلیون‌وسیصد هزار بشکه را ایران می‌تواند بفروشد و بعد پولش را بگیرد، آن طوری که خودش می‌خواهد استفاده کند یا نه؟ این بسیار مهم و یکی از مهم‌ترین اولویت‌هاست. شما دیدید نه آمریکایی‌ها، بلکه همین اروپایی‌هایی که مدعی بودند ما با ترامپ همراهیِ نکردیم، شورای روابط خارجی اروپا یک بیانیه‌ای داده که خیلی جالب است. دقیقاً مسیر را تعریف می‌کند؛ یعنی همان چیزی است که رهبری ملاحظه فرمودند. می‌گوید ایران باید تمام تعهداتش را دوباره انجام بدهد، مثلاً غنی‌سازی‌اش را برساند به سه درصد و ایــن چند اقدامی که انجام داده را متوقف کند و دوباره به تعهدات برگردد. بعد او آنجا چه کار می‌کند؟ می‌گوید آمریکا متقابلاً یک چارچوب قابل اعتماد برای خرید کالاهایی که برای کووید ۱۹ لازم هست را ارائه کند!

■ خسارت روزانه ۱۷۰ میلیون دلاری

ـ برجام اصلاً هدفش رفع تحریم‌ها بود. در زمان برجام گفته می‌شد هر یک روز که می‌گذرد ۱۷۰ میلیون دلار برای کِشــور هزینه دارد. می‌گفتند این دقیق محاسبه شــده؛ برای چه؟ برای اینکه مثلاً آن تحریم‌هایی که وجود داشــت و هشتصد نفر حالا شــخص حقیقی، حقوقی تحریم بودند و آن چیزهایی که وجود داشت. خب در این دوره که ۷۵۰ تا آن هم تازه با برچســب‌های بیشترِ و با شدت بیشتر اضافه شــد. الآن آن ۱۷۰ میلیون دلار چقدر شــده؟ این‌ها اصلاً چیزهایی نیست که در حقوق و منافع ملت قابل گذشت باشد. یک کسی بیاید یک خسارت سنگینی را به کشور تحمیل کند آن هم در چه شرایطی؟ در شرایطی که خود آن‌ها قبول دارند ایران همه‌ی تعهداتش را انجام داد. حالا اگر یک دولتی بیاید یک دفعهِ یک چنین هزینه‌ای را تحمیل کند شــما اگر با همان مقیاس حساب کنید اصلاً من می‌گویم همان ۱۷۰میلیون دلار نه بیشتر همان خسارتش چه می‌شود؟ یکی از موضوعات مهم همین اســت. اینکه اگر کسی احساس کند مثلاً می‌تواند بیاید نه اینکه فقط شیشه‌ی شما را بشکند و برود و هیچ هزینه‌ای برایش نداشته باشد، بلکه بیاید اصلاً یک دیوار خانه‌ی شما را هم خراب کند هیچ هزینه‌ای نداشته باشد، فردا بیاید اموال خانه‌ی شما را بردارد ببرد، هیچ هزینه‌ای نداشته باشد و... خب این برای شما امنیت پایدار ایجاد می‌کند؟

■ بزرگترین فایده ی برجام عدم اعتماد به آمریکا و اروپا است

ـ این خیلی مهم است که شــما یک تجربه‌ی اشتباه را دوباره تکرار نکنید. برجام فایده‌اش عدم اعتماد به آمریکا، عدم اعتماد به قدرت‌های بزرگ مثل اروپایی‌ها بود و اینکه دیدیم این‌ها هیچ‌کدام به تعهداتشان پایبند نبودند... وقتی انقلاب شد دشمن می‌خواست مانع ملت ما بشود و اتفاقاً اوّلین گزینه‌ای که استفاده کرد گزینه‌ی نظامی بود. هرچه هم در توانش بود انجام داد، ولی چرا الآن دیگر بعد از چندین سال جرأت نمی‌کند سراغ گزینه‌ی نظامی برود؟ چون مردم ما با مقاومت خودشان آن گزینه‌ی نظامی را بی‌اثر کردند و دشمن فهمید دیگر این اثری ندارد. امروز که دشمن اهرم تحریم را دستش گرفته و ما می‌گوییم باید تحریمِها رفع بشود، این رفع تحریم‌ها یک گامِ بلندتر هم دارد و آن اینکه شــما اصلاِ تحریم را بی‌اثر کنید و اجازه ندهید اصلاً بتواند از اهرم تحریم استفاده کند. مثلاً یکی از چیزهایی که دشمنان در بحث تحریم مطرح می‌کردند، تحریم بنزین بود. حالا ما کشــوری که یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان نفت دنیا هستیم، او می‌گوید من بنزین را می‌خواهم تحریم کنم؛ چون آن زمان ما بنزین را وارد می‌کردیم و دشمن می‌دانست بنزین بحث مهمی در زندگی روزمره‌ی مردم است، لذا مرتب بحث تحریم بنزین را مطرح می‌کردند. خب تحریم بنزین یک تحریم مؤثری هِم هست. چرا امروز مطرح نمی‌کنند؟ چرا همان سال‌ها حتی همان زمان اوباما اصلاً این از روی میز خارج شــد؟ چون ایران تولیدکننده و بلکه صادرکننده‌ی بنزین شد. جوانان ما رفتند در همین پالایشگاه ستاره‌ی خلیج فارس یک حرکت بزرگی انجام دادند که ما امروز صادرکننده‌ی بنزین شــدیم. این می‌شود بی‌اثرکردن تحریم. یا مثلاً در همین قضیه‌ی کرونا مردم ما شاهد بودند که این‌ها از همان اوّل شــروع کردند بازی درآوردن؛ امّا یک دفعه دیدند نه، یک ملتی اتفاقاً می‌تواند خودش از ماسکش تا دستگاه تستش تا واکسنش را تولید کند. بنابراین دیگر نمی‌توانند این را یک اهرم قرار بدهند. ما در دنیا نزدیک ۲۰۰ کشور داریم. چه کسی گفته این دنیا فقط آمریکا و چند کشور اروپایی است؟ ما فقط در همسایگی‌مان ۱۵ کشور داریم که این‌ها وارداتشان یک چیزی نزدیکِ به هزار میلیارد دلار است که خیلی بازار مهیا و فراهمی است برای شما و اتفاقاً اکثر این‌ها بسیاری از آن تولیدات شما را نیاز دارند.

■ امنیت یک کشور شوخی‌بردار نیست

ـ اگر طرفی احساس کند با اهرم فشار می‌تواند به یک خواسته‌اش برسد خب طبیعیِ است خواســت دوم و سومش را هم مطرح می‌کند. این‌طور نیست که مثلاً اخلاقاً بگوید کار خوبی نیست. شورای روابط خارجی اروپا می‌گوید مذاکرات بیشتر برای توافقات هسته‌ای بیشتر را باید شــروع کنیم! حتی در همین هسته‌ای هم راضی نیســتند. حتی این‌هایی هم که در برجام بودند از نظر آن‌ها کافی نیست. استقلال کشور، اعتماد به نفس کشور و اتکای به خود یک بحث مهم است. در همین بحث موشــکی وقتی که آن‌ها حمله می‌کردند و شهرهای ما را می‌زدند چه کسیِ به ما موشک داد؟ امنیت یک کشورِ که شوخی‌بردار نیست. آن هم کشوری که رسماً دارند با آن دشمنی می‌کنند. مثلاً کلینتون که رقیب ترامپ بود می‌گفت تحریم فلج‌کننده علیه ایران، او می‌گوید فشار حداکثری! خب در چنین دنیایی شما نمی‌توانی اجازه بدهی و بگویی بیا شما بگو من چقدر موشک داشته باشم.

■ دولت‌ها عوض شدند اما مواضع نه!

ـ این را من به‌عنوان مشاهده‌ی خودم عرض می‌کنم. ما در زمانی که شش سال تقریباً گفت‌وگوها را انجام می‌دادیم، در این شش سال هم در آمریکا، هم در انگلیس و هم در فرانسه دولت‌ها عوض شدند؛ یعنی یک حزب رفت و حزب مقابلش سر کار آمد، ولی شما یک درجه در مواضعشان تفاوت نمی‌دیدید. همان را دنبال می‌کردند، حتی آدم‌هایش عوض نمی‌شدند. مواضعشان هم عوض نشد. همین تحریم‌های به‌اصطلاح فلج‌کننده زمان اوباما و کلینتون پایه‌گذاری شد؛ یعنی تحریم‌های ثانویه‌ی آن زمان پایه‌گذاری شد.

بررسی تحریم‌ها و برجام در گفتگو با دکتر کمال خرازی؛

بازگشت آمریکا به برجام بدون رفع تحریم‌ها موجب باج‌خواهی است

گزیده‌ای از نظرات خرازی در «پرونده حرف قطعی»:

■ مذاکره برای رفع تحریم ها

ـ برجام ســندی بین‌المللی است که میان چند کشور امضاء شد و طبیعتاً همه‌ی طرف‌ها باید به آن متعهد باشــند. باید دید چرا برجام بــه این روز افتاد و به پیکر نیمه‌جانی تبدیل شد. علتش این بود که تحریم‌ها برداشته نشد.دلیل اینکه ما با این گروه مذاکره کردیم، برای برداشته شدن تحریم‌ها بود و برای اینکه طبق متن برجام عمل شــود، باید عامل ناکامی آن رفع گردد. لذا لازم است آمریکا ابتدا تحریم‌ها را رفع کند تا بتواند دوباره به برجام برگردد. اگر کشورهای اروپایی هم بخواهند بدون آمریکا برجــام را به وضع اولش برگردانند، اول باید به تعهداتی که تا به حال عمل نکرده‌اند، عمل کنند و تحریم‌ها را بردارند.اگر آمریکا بخواهد بدون رفع تحریم‌ها به برجام برگردد موجب «باج‌خواهی» است؛ چرا که در برابر هر تحریمی که بخواهد رفع کند خواسته‌ای را مطرح خواهد کرد و این اقدام عاقلانه نیست؛ بنابراین راه صحیح این است که قبل اینکه بخواهد به برجام برگردد تمام تحریم‌هایی که بعد از امضای برجام در قالب دستورات اجرایی رئیس جمهور وضع شده است؛ اعم از اینکه مربوط به هسته‌ای باشدِ و یا برچسب‌های تروریسم و حقوق بشر داشته باشد، بردارد. البته اگر آمریکا اصلاً به برجام برنگردد، این اقدامی عملی است که اروپایی‌ها باید دنبال کنند و به تعهداتشان عمل کنند تا ما هم به اجرای تعهداتمان برگردیم.

■ برجام ارتباطی به مسائل موشکی و منطقه‌ای ندارد

برجام ســندی مشخص و قطعی است و در آن راجع به این مباحث صحبتی نشده است. ما توافق کردیم درباره‌ی مسائل هسته‌ای صحبت کنیم، به توافق هم رسیدیم و بر تعهداتمان هم باقی بودیم تا اینکه آن‌ها نقض تعهد کردند و ما هم در قبال آن تعهداتمان را کاهش دادیم؛ بنابراین جایی برای سخن از این موارد نیست. برجام و چارچوب آن مشخص است و ارتباطی با مسائل منطقه‌ای و موشکی ایران ندارد.

■ کاهش تعهدات یعنی عمل به ماده ۳۶ نه نقض برجام

ـ اساســاً وقتی ایران سندی را امضاء می‌کند بر تعهداتش می‌ایستد و بر اجرای آن تأکید دارد. آن‌ها بودند که تعهداتشان را انجام ندادند. ما برای اینکه اثبات کنیم زیر بار حرف زور و بی‌تعهدی و بدقولی آن‌ها نمی‌رویم مهلت‌هایی را تعیین کردیم؛ چون آن‌ها باز هم عمل نکردند تعهدات دیگری را کاهش دادیم تا اینکه مجلس این مصوبه را اعلام کرد. مصوبه‌ای که بر اســاس مفاد برجام است. ماده‌ی ۳۶ برجام این امکان را بــه ما می‌دهد که در قبــال نقض تعهد دیگران ما هم تعهدمان را کاهش دهیم. این نشان می‌دهد ما بر تعهدمان جدی هستیم، امّا در عین حال در برابر بی‌تعهدی دیگران هم ساکت نخواهیم نشست و از حقوقمان استفاده خواهیم کرد.

■ ما با یک نظام طرف هستیم رئیس جمهور تنها بخشی از آن نظام است

ـ ما با یک نظام روبه‌رو هستیم و رئیس‌جمهور بخشی از آن نظام است. کنگره، افکار عمومی و لابیست‌ها و کشــورهای خارج از آمریکا هم هستند که تلاش می‌کنند سیاست آمریکا را در جهت منافع خودشان شکل دهند. همه‌ی این‌ها عواملی است که شکل‌دهنده‌ی سیاست یک دولت هستند و رئیس‌جمهور بخشی از آن است. البته بین سیاست‌های دموکرات‌ها و جمهوری‌خواهان و همچنین میان شخصیت آقای ترامپ و شخصیت آقای بایدن هم تفاوت‌هایی وجود دارد. ما باید تمام این عوامل را در نظر بگیریم و آن زمان بتوانیم پیش‌بینی کنیم که چه خواهد گذشت؛ بنابراین نباید عجله کرد. باید دید در مجموع سیاست آمریکا نسبت به برجام چه خواهد شد تا متناسب با آن تصمیم بگیریم.

■ مهم‌ترین مسئله، منافع و استقلال ایران است

ما در تمام طول بیش از چهل ســال گذشته نشان دادیم که اولاً مهم‌ترین مسئله، منافع و استقلال کشورمان است و در برابر تمام این زورگویی‌ها و فشارها ایستاده‌ایم. برجام تنها یک نمونه‌ی آن است و موارد دیگری هم بوده که حتی به جنگ منجر شده است؛ بنابراین برای استقلال خودمان و تأمین منافعمان هیچ‌گاه حاضر نیستیم در برابر فشــارهای دیگران تمکین کنیم. آن‌ها سندی را امضاء کردند و باید به آن متعهد باشند، امّا تعهدشان را نقض کردند. آمریکا از آن خارج شد و شروع به اعمال تحریم کرد! بیش از ۱۵۰۰ شــرکت یا شــخص ایرانی را تحت تحریم قرار داد. این مســئله خیلی به ما خسارت وارد کرده است؛ بنابراین باید در برابر چنین زورگویی بایســتیم و بهترین راه رفع تحریم‌ها، خنثی‌کردن آن اســت. اگر همین تحریم‌ها به کشــوری دیگر تحمیل شده بود و این ظرفیت را نداشــت که بتواند در مقابل تحریم‌ها مقاومت کند، مسلماً غربی‌ها پیروز شده بودند؛ امّا ما در برابر این تحریم‌ها مقاومت کردیم و عملاً نتوانستند ما را به زانو درآورند؛ بنابراین بهترین راه رفع تحریم، خنثی‌کردن آن است که سیاست ما بوده و خواهد بود.

■ راه حل خنثی‌سازی است

ـ اگر تنها بگوییم باید تحریم را رفع کنیم و هیچ اقدام دیگری نکنیم، طبیعی است که آن‌ها از موضع زور و فشار صحبت می‌کنند؛ بنابراین اگر ما تحریم را با تلاش مردممان و جهش تولید و اقتصاد مقاومتی و آنچه رهبر انقلاب تأکید داشتند، خنثی کنیم و با سیاست‌های صحیح بتوانیم کشورمان را اداره کنیم آن‌ها پی می‌برند که تحریم‌ها بی‌خاصیت بوده است و نتوانســته‌اند از طریق تحریم ما را به زانو درآورند. در تمام دوره‌ها این‌گونه بوده است؛ مثلاً در زمان جنگ که آن‌ها از صدام حمایت و خاک ما را اشغال کردند اگر ما می‌خواستیم بر مذاکره تکیه کنیم هیچ‌گاه رژیم عراق از ایران خارج نمی‌شد؛ امّا تن به مذاکره و سازش ندادیم، ایستادیم و همه‌ی فشارها را تحمل کردیم تا توانســتیم دشمن را از خاکمان بیرون کنیم. اکنون هم در میدان برجام، ایستادگی و عدم تمکین ما و خنثی‌کردن تحریم‌ها و اثر آن بر اقتصاد کشورمان راهی است که می‌تواند به موفقیت ما بینجامد و آن‌ها را به این موضع برساند که این فشارها کارساز نیست و باید به برجام برگردند و آن را عمل کنند.

■ رهبر انقلاب کارشناس برجسته‌ای در میدان روابط خارجی هستند

ـ سیاست رهبری این بوده است که ما در برابر هر بی‌تعهدی آن‌ها متقابلاً تعهداتمان را کاهش دهیم و شورای نظارت بر برجام هم برای همین به وجود آمد. در مجموع البته با کم‌وکاست‌هایی این سیاست دنبال شده، امّا می‌توانست زودتر، این اقدامات انجام شود که پیام قاطع‌تری داده شود. نه تنها غنی‌سازی ۲۰ درصد، بلکه اقدامات دیگری که در مصوبه‌ی مجلس مطرح شــده اســت، مقدماتش را فراهم کرده‌اند. رهبری هم دســتور صریح دادند و تولید ۲۰ درصد شــروع شــد و نشان داد ما در تصمیماتمان جدی هستیم. آقای دکتر صالحی هم مقدماتش را فراهم کرد و در عین حال نگرانی‌هایی داشتند تا اینکه رهبری دستور دادند که بدون دغدغه این اقدام را شروع کنید و ایشان هم شروع کرد. مسئله‌ای را که می‌شود اذعان کرد این است که رهبر انقلاب خودشان کارشناس بسیار برجسته‌ای در میدان روابط خارجی هستند و این حاصل ذکاوت ایشان و سال‌ها تجربه‌ای است که در سمت‌های مختلف داشته‌اند، چه قبل از اینکه ریاست‌جمهوریِ را بپذیرند و چه بعد از ریاست‌جمهوری و در دورانِ رهبری. ما در جلساتی که جمعاً و یا به‌صورت انفرادی خدمت ایشان داشتیم واقعاً اطلاعات و تحلیل‌های ایشان نسبت به مسائل سیاسی بسیار قوی و کارشناسی است و همه به این توانایی ایشــان اذعان دارند. در تمام دوران مذاکرات هسته‌ای ایشان این موضوع را هدایت کردند و اگر تأکیدات ایشان نبود ممکن بود به‌صورت دیگری عمل شود، چه در دورانی که آقای روحانی مسئول پرونده بودند و چه دوران جدید که زمان ریاست‌جمهوری ایشان است. دقت‌ها و پیش‌بینی‌های ایشان و جلوگیری از سوءاستفاده‌هایی که طرف‌های مقابل ممکن است در آینده بکنند مورد تأکید ایشان بود. ازجمله در مورد برجام، ایشان شروطی را اعلام کردند و بر نُه مورد تأکید کردند و این‌ها نشان می‌دهد که برخی مسائل را پیش‌بینی می‌کردند که ممکن است در آینده آن‌ها بدقولی و زورگویی کنند و زیر بار اجرای تعهدات خود نروند. این‌ها حاکی از کیاست و دقت ایشان است که نظراتی کارشناسانه مطرح می‌کنند.

■ یکی از خسارت‌ها ۷۰ میلیارد دلار عدم فروش نفت است که باید جبران شود

ـ خسارت‌های زیادی به ما وارد شده است. در این تردیدی نیست، هم از نظر عدم فروش نفت که خودشان اعلام کردند ایران نتوانسته ۷۰ میلیارد دلار نفت بفروشد و چه از بابت تجارت، ســرمایه‌گذاری و نقل‌وانتقالات بانکی و بیکاری که در کشور به وجود آمده و ورشکســتگی شرکت‌ها، همه خسارت‌هایی است که در اثر خروج آمریکا از برجام و نقض تعهدات اروپایی‌ها وارد شده است. جایی باید به این مسائل رسیدگی شود که می‌تواند در چهارچوب برجام مطرح و مطالبه شود و یا اینکه درِ چارچوب‌های دیگر. باید وزارت خارجه از نظر حقوق بین‌الملل بررسی کند که احیاناً چگونه می‌شود این خسارت‌ها را مطالبه کرد.

■ ایران مرد میدان عمل است هم در مذاکره هم در متعهد بودن

ـ نفس این مذاکرات نشان می‌دهد که ما اهل مذاکره هستیم و از آن فرار نمی‌کنیم. ما در قبال مســئله‌ی مهمی مانند انرژی هســته‌ای مذاکره کردیم و این خود یک نتیجه‌گیری بسیار مهمی است. دوم اینکه در مذاکره باید همواره مراقب بود کلاه سر کشور نرود. هم از جهت انتخاب مذاکره‌کنندگان و هم از جهت تمهیداتی که از قبل باید داشت و استفاده از مجموعه کارشناسانی که بتوانند پیش‌بینی کنند و روش کار را ارائه دهند؛ بنابراین در مذاکرات باید با دقت و توان کامل وارد شد تا موجب خسران نشود. سوم اینکه در هر مذاکره‌ای باید مکانیسم‌هایی را در نظر گرفت و طراحی کرد که در برابر نقض تعهدات دیگــران از حقوق خود دفاع کنیم. همه‌ی این‌ها تجربه اســت. ارتباط و مذاکره با دیگران و رسیدن به توافق جزء طبیعت روابط بین‌الملل است؛ چراکه ما نمی‌خواهیم در انزوا زندگی کنیم. می‌خواهیم با همه ارتباط داشته باشیم، اما زیر بار زور نرویم و از حقوق خود دفاع کنیم. بایستیم و فشارها و مشکلات را تحمل کنیم تا دیگران به این نتیجه برسند که زورگویی در مورد این کشور فایده ندارد. بپذیرند که از طریق مذاکره، احترام متقابل و اصل برابری با ما وارد گفت‌وگو شوند تا دو طرف بتوانند سود ببرند و نتیجه برد - برد باشد.